

УДК531.374

М.І. Пилипець докт. техн. наук, проф., Н.І. Ногачівський

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ОБРОБКИ ЗОВНІШНІХ ЦИЛІНДРИЧНИХ ПОВЕРХОНЬ

M.I. Pylypets, Dr., Prof., N.I. Nogachivsky

DETERMINATION OF THE RESEARCH OF THE FEATURES OF THE PROCESS OF TREATMENT OF EXTERNAL CYLINDRICAL SURFACES

Різання металів - дуже складний процес, який часто протікає при високих швидкостях, температурах і тисках, що діють на різець і оброблювану заготовку. Шар металу, що знімається піддається значним пружим та пластичним деформаціям, в результаті взаємодії його з різучим лезом інструменту. Це супроводжується структурними змінами в поверхневому шарі деталі, що проникає на значну глибину, перебігом і руйнуванням шару, що знімається, тертям та іншими явищами. Великих змін зазнає поверхневий шар, де виникають залишкові напруження різної інтенсивності, а також наклеп, що впливають на фізико-механічні та експлуатаційні властивості обробленої поверхні, а отже і на ресурс виготовлених деталей машин.

Основою процесу різання є уявлення про різучий клин, який взаємодіє з оброблювальною поверхню під дією сили різання при одночасній наявності головного руху і руху подачі. Для забезпечення процесу різання необхідно, щоб різучий клин мав певну геометрію, тобто наявність переднього і заднього кутів, кута в плані, кута нахилу різучої кромки, достатню твердість інструментального матеріалу, міцність В процесі розвитку теорії різання зусилля багатьох вчених були спрямовані на те, щоб забезпечити оптимальні співвідношення між перерахованими вище параметрами, міцністю інструменту, продуктивністю обробки і якістю обробленої поверхні. Це завдання в багатьох випадках не може бути однозначно вирішено, так як поліпшення одних параметрів призводить до погіршення інших. Одним з найбільш доступних і простих методів підвищення продуктивності є правильний вибір інструментального матеріалу, основна властивість якого полягає в дотриманні нерівності $H_i \gg H_d$, яке зазначає, що твердість інструментального матеріалу (H_i) повинна бути в багато разів більше твердості матеріалу оброблюваної деталі (H_d). Цю умову не завжди вдається задовольнити з двох основних причин:

- з подальшим підвищенням науково-технічного прогресу з'являються нові матеріали, що застосовуються при виготовленні деталей машин, наприклад, жароміцні і інші, що володіють підвищеною твердістю і механічними властивостями, в той час як створення нових надтвердих інструментальних матеріалів практично не спостерігається;
- зі збільшенням твердості інструментального матеріалу зростає його крихкість, що веде до вимушеного зниження продуктивності в силу обмеження величини подачі через можливе викришування і поломки різучого леза.

Трудомісткість обробки полягає в недостатній жорсткості системи інструмент-деталь, неможливості контролю над процесом різання і низької продуктивності. Але одним з найбільш проблемних питань є необхідність дроблення стружки і її видалення із зони різання і отвори.

Одним із способів позбутися від проблем, які виникають при обробленні зовнішніх циліндричних поверхонь – це використання кінематичних методів підвищення продуктивності, міцності інструменту і підвищення зносостійкості, а також за рахунок застосування багатозубих лезових інструментів.